

Сучасні технології збереження та відновлення здоров'я молоді в діяльності фахівця з фізичної культури

Рибалко П. Ф., старший викладач, Сумський національний аграрний університет.

Ліфінцев І.Д., старший викладач, Сумський національний аграрний університет.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Здоров'я виступає однією із фундаментальних категорій усього людського буття, а тому має бути найважливішим пріоритетом як у суспільстві, так і в освітньому процесі. Потреба підготовки конкурентоздатних фахівців у ВНЗ робить проблему збереження і зміцнення здоров'я особливо актуальною. Вважаємо, що майбутні учителі фізичної культури мають подавати особистий приклад щодо ведення здорового способу життя, у них, у першу чергу, має бути сформований високий рівень культури здоров'я. З огляду на це, одним із першочергових завдань професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури є формування ціннісного ставлення збереження та зміцнення здоров'я. Як наслідок – підвищення рівня культури здоров'я майбутніх фахівців є однією із найбільш вагомих педагогічних завдань, які мають розв'язувати викладачі, які працюють на факультетах фізичного виховання. Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми.

Як свідчить аналіз українські науковці з фізичної культури та спорту (А. Галіздра, Д. Давиденко, О. Драган, О. Мальцева, В. Маринич, О. Меліков, Ю. Півненко, С. Сінгаєвський, Д. Солопчук, А. Сулима, С. Футорний та ін.) аргументували зв'язок між фізичною культурою та культурою здоров'я студентів ВНЗ та зуміли довести, що теоретичні знання та практичні уміння

збереження здоров'я є вагомими у реалізації професійної діяльності майбутніми фахівцями фізичної культури.

Дисертаційні дослідження А. Бабенка, М. Карченкової, К. Дроздової, Є. Жуковського, Л. Іванової, Ю. Мусхаріна, Н. Свірщук, О. Тимошенка, А. Чепелюк та ін. присвячені різноманітним аспектам професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у ВНЗ до фізкультурно-оздоровчої діяльності.

Однак, варто акцентувати увагу на тому, що теоретико-практичні аспекти, які би стосувалися висвітлення потенціалу педагогічних інновацій у процес формування культури здоров'я студентів, які здобувають фах учителя фізичної культури дослідженні лише частково. Ці аспекти й було покладено в основу написання статті.

Мета дослідження. На основі аналізу наукових джерел розкрити потенціал педагогічних інновацій, які доцільно використовувати під час формування культури здоров'я у майбутніх учителів фізичної культури. Завдання дослідження. Узагальнити публікації науковців, які стосуються питання формування культури здоров'я на основі використання педагогічних інновацій та охарактеризувати найбільш перспективні інноваційні педагогічні технології для формування культури здоров'я. Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна професійна підготовка майбутніх фахівців має бути спрямована не лише на формування професійної компетентності та розвиток інтелекту суб'єктів освітнього процесу, а й сприяти орієнтувати студентів на активність у збереженні та зміцненні культури здоров'я. Насамперед відзначимо, що наукова дефініція «культура здоров'я» доволі неоднозначна та має досить багато трактувань.

До прикладу, було з'ясовано, що у публікаціях останніх 5 років висвітлені різні точки зору українських науковців стосовно суті та змісту цієї наукової дефініції, а саме: Л. Безугла [1] дослідила потенціал самостійної роботи у формуванні культури здоров'я майбутніх учителів; Д. Давиденко [4] вивчав взаємозв'язок між фізичною культурою та культурою здоров'я студентів; В.

Козігон [7] розглядає структуру культури здоров'я та досліджує найперспективніші шляхи її формування; В. Маринич [8] проаналізував освітню політику в галузі формування культури здоров'я учнівської молоді; А. Сулима [11] проаналізував особливості формування культури здоров'я студентів факультетів фізичної культури, які займаються єдиноборством.

На основі врахування підходів науковців, викладених вище, було встановлено, що культура здоров'я детермінує ступінь залежності здоров'я особистості від стратегії вибудовування її відносин з навколишнім світом і з самим собою. Культура здоров'я повинна охоплювати систему ціннісно-смыслових установок, емоційно-вольового досвіду та повинна бути спрямована на самопізнання, саморозвиток і самовдосконалення індивідуального здоров'я, необхідного для продуктивного довголіття людини, виконання ним життєвої місії, що базується на готовності до практичної діяльності по вдосконаленню і збереженню здоров'я. Для формування у майбутніх фахівців високого рівня культури здоров'я необхідне вдале використання інноваційних педагогічних технологій.

Таку позицію декларує у своїй статті Л. Калінкіна [6], яка наголошує на тому, що «педагогічну технологію можна назвати інноваційною, якщо вона характеризується цілеспрямованим, систематичним і послідовним упровадженням у практику оригінальних, новаторських способів, прийомів, дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів» [6, с. 127].

І. Підласий [9] визначає педагогічну технологію як проект певної педагогічної системи, що реалізується на практиці під час організації та проведення навчального процесу. Отже, сучасні інноваційні педагогічні технології володіють широкими можливостями та створюють належні умови не тільки для розуміння змісту, а й формують у студентів уміння користуватися методами пізнання, прийомами побудови нового знання; сприяють засвоєнню способів обміну інформацією, поглиблення та перетворення її; дають можливість студентам проявити власні сили на основі

вільного вибору свого власного темпу щодо опанування навчальної інформації. Інноваційні педагогічні технології у порівнянні з традиційними формують не лише базові професійні компетенції для майбутніх фахівців, а й забезпечать надійний «фундамент», з якого розпочнеться оволодіння новим освітнім простором в галузі формування культури здоров'я.

Серед значної кількості інноваційних педагогічних технологій, які є ефективні у формуванні культури здоров'я виокремили такі як метод проектів, інтерактивне навчання, тренінгові методики. Ці інноваційні технології впроваджуються під час вивчення майбутніми учителями фізичної культури таких навчальних дисциплін, як: «Спортивно-педагогічне удосконалення» (8 кредитів 5–6 семестр), «Теорія і методика фізичного виховання» (4 кредити 6 семестр), «Загальна теорія здоров'я» (4 кредити, 7 семестр), «Основи здорового способу життя» (4 кредити, 8 семестр).

Метод проектів – це педагогічна інновація, яка спрямована на самореалізацію особистості шляхом розвитку професійних, інтелектуальних можливостей і творчих здібностей. Цінність даної технології полягає у використанні самостійної проектувальної діяльності студентів як основного засобу їх професійного розвитку. Майбутні фахівці стають активними учасниками освітнього процесу, відбувається спрямування практичної діяльності у дослідницький та пошуковий напрямок.

Ефективність проектних методик обумовлена тим, що вони особистісно-орієнтовані, носять розвиваючий характер, підвищують зацікавленість навчально-пізнавальною діяльністю. Погоджуємося з позицією М. Романовської [10] у тому, що при використанні методу проектів формуються професійні та особистісні компетенції (встановлення контакту, робота в команді, старанність, відповідальність, впевненість у собі, гнучкість мислення, аналітичні здібності, далекоглядність). Вважаємо, що інтерактивне навчання формує здатність мислити неординарно, бачити проблемну ситуацію, виходи з неї, обґрунтовувати свої позиції, свої життєві цінності. Ми підтримуємо думку Р. Гуревича [3, с. 31] стосовно того, що інтерактивне

навчання дозволяє значно урізноманітнити досить однотипну форму пізнання навколишньої дійсності. Ця інноваційна педагогічна технологія розвиває вміння співпрацювати, вступати в партнерське спілкування, створювати ситуацію успіху та творчої співпраці. Однією з основних умов інтеракції є робота в групах (парах, трійках). Інтерактивні технології, які доцільно використовувати у підготовці майбутніх учителів фізичної культури, охоплюють окремі інтерактивні методи і прийоми, які стимулюють процес пізнання, а також умови й процедури, за допомогою яких можна досягнути запланованих результатів у процесі формування у студентів теоретичних знань з культури здоров'я. Вагомим потенціалом молодіють тренінгові методики, які представляють собою особливим чином організовану взаємодію членів малої групи, у якій здійснюється вплив, спрямований на розвиток в особистості компетентності у певному виді діяльності.

Було встановлено, що під час проведення тренінгу відбувається поєднання декількох інноваційних методик (ділова гра, дискусія, рольові ігри, творчі ігри), які сприяють розвитку в учасників тренінгу професійної компетентності в галузі культури здоров'я.

На основі аналізу дослідження І. Вачкова [2] встановлено, що доволі широко у практиці тренінгової роботи застосовуються такі методи як мозковий штурм, методи синектики, асоціацій, ключових питань та ін.

Виокремлені інноваційні педагогічні технології активно використовуються викладачами факультету фізичної культури та здоров'я людини Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича у рамках формування у студентів належного рівня культури здоров'я. У цілому інноваційні педагогічні технології спрямовані на те, щоб майбутні учителі змогли самостійно усвідомлювати значущість своєї майбутньої професії, проаналізували свої можливості щодо збереження та зміцнення здоров'я. Вони мають вагомий потенціал у формуванні культури здоров'я, адже «спрямовані на формування мотивів, які спонукають до розвитку ключових

компетенцій, що дозволяють зробити вмотивованою будь-яку навчальну діяльність» [5, с. 75].

Встановлено, що педагогічні інновації впливають на швидкість включення студентів у навчальну діяльність, підвищують стійкість інтересу до пізнавальної діяльності, розвивають наполегливість у вирішенні навчальних задач, які спрямовані на збереження культури здоров'я, формують у майбутніх учителів фізичної культури здатність до самостійного навчання у сфері збереження та зміцнення здоров'я. І саме головне, що інноваційні педагогічні технології безпосередньо впливають на переведення зовнішньої мотивації вагомості пізнавальної діяльності в контексті культури здоров'я у внутрішню.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Інноваційні педагогічні технології, які плануємо використовувати під час формування у студентів високого рівня культури здоров'я, повинні гарантувати досягнення найвищого стандарту навчання, бути ефективними за результатами і оптимальними стосовно матеріальних і технічних затрат. Ці технології спрямовані на забезпечення успіху у засвоєнні навчального матеріалу за рахунок індивідуального підходу та дозволяють досягати високої якості формування когнітивної складової культури здоров'я. Комплексний підхід до використання інноваційних педагогічних технологій дозволить систематизувати освітній процес та підвищить якість формування культури здоров'я студентів.

Література

1. Безугла, Л. Організація самостійної роботи з формування культури здоров'я студентів педагогічних вищих навчальних закладів / Л. Безугла // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. – Сер. Педагогіка. – Тернопіль : ТНПУ, 2007. – № 3. – С. 13–16.
2. Вачков, И. В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: учебное пособие / И. В. Вачков – М. : Ось-89, 2005. – 256 с.

3. Гуревич, Р. Впровадження нових інформаційних технологій у навчально-виховний процес / Р. Гуревич, М. Кадемія // Професійно-технічна освіта. 1999. – №1. – С. 30–34.
4. Давиденко, Д. Физическая культура и культура здоровья студентов / Д. Давиденко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 2. – С. 65–69.
5. Зеер, Э. Ф. Инновации в профессиональном образовании : учебно-методическое пособие / Э. Ф. Зеер, Д. П. Заводчиков. – Екатеринбург : ГОУ ВПО Рос. гос. проф.-пед. ун-т, 2007. – 215 с.
6. Калінкіна, Л. А. Креативні технології збереження здоров'я працівників освітньої галузі / Калініченко Н. А. // Педагогічний альманах : збірник наукових праць / редкол. : І. Бех, Є. Голобородько [та ін.]. – Херсон : [Херсонська академія неперервної освіти], 2013. – Вип. 18. – С. 125–130.
7. Козігон, В. Формування культури здоров'я вчителя / Валентина Козігон // Директор школи. Шкільний світ. – 2012. – № 21. – С. 37–50.
8. Маринич, В. Підходи до реалізації освітньої політики з питань формування культури здоров'я учнівської молоді / В. Маринич, І. Когут // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2012. – № 2. – С. 63–67.
9. Підласий, І. П. Практична педагогіка або три технології / І. П. Підласий. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти – К. : Слово, 2004. – 616 с.
10. Романовская, М. Б. Метод проектов в образовательном процессе / М. Б. Романовская. – М. : Педагогический поиск, 2006. – 160 с.
11. Сулима, А. Особливості формування культури здоров'я студентів факультету фізичної культури, що займаються єдиноборствами / А. Сулима, Т. Кравчук // Теорія та методика фізичного виховання. – 2010. – № 11. – С. 43–46.

Відомості про авторів:

а)прізвище, ім'я, по батькові: Рибалко Петро Федорович

б)посада: старший викладач

в) місце роботи: СНАУ, кафедра фізичного виховання

г) адреса для листування: 40000, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва 160,
кафедра фізичного виховання

а) прізвище, ім'я, по батькові: Ліфінцев Іван Дмитрович

б) посада: старший викладач

в) місце роботи: СНАУ, кафедра фізичного виховання

г) адреса для листування: 40000, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва 160,
кафедра фізичного виховання